

IZLOŽBENA I PEDAGOŠKA DJELATNOST HRVATSKOGA ŠKOLSKOG MUZEJA U 2015. GODINI

1. Izložbena djelatnost

Početak 2015. obilježila je izložba *Zagrebačka zabavišta u drugoj polovici XIX. i početkom XX. stoljeća* autorice **mr. sc. Elizabete Serdar**, muzejske savjetnice. Likovni postav izložbe potpisuje Lana Krpina. Izložba *Zagrebačka zabavišta*, koja nam prikazuje početke institucionalnoga predškolskog odgoja u Zagrebu i Hrvatskoj, nastala je iz bogate građe Hrvatskoga školskog muzeja, a bila je namijenjena ne samo stručnjacima nego i djeci i odraslima, koje je oduševio čarobni svijet djetinjstva s prijelaza stoljeća. Tragove o nastanku prvih zagrebačkih zabavišta nalazimo u gotovo svim muzejskim zbirkama i u knjižnici Hrvatskoga školskog muzeja. Iznimno su važni i vrijedni predmeti koje je Visoka kraljevska zemaljska vlada, Odjel za bogoštovlje i nastavu, darovala Muzeju nakon povratka sa Svjetske izložbe održane u Parizu 1900. godine. Značajni donatori građe iz koje je nastala izložba bila su i sama zabavišta toga vremena, primjerice Iličko zabavište, koje je darovalo dio dječjih radova za potrebe upravo pariške izložbe. Uvid u tadašnji didaktički materijal imamo i zahvaljujući proizvođačima *uzgojnih igračaka* s početka 20. stoljeća iz Austrije, Njemačke itd. Nadalje, mnogi istaknuti predškolski učitelji toga vremena najnaprednije zahtjeve europskih trendova u pedagogiji odgoja djece rane dobi nastoje prilagoditi našim prilikama. Izložba *Zagrebačka zabavišta* svjedoči da je rad u zabavištima po Fröbelovu sustavu, odnosno njegovim metodama i sredstvima (zabave, darovi) uzor prvim zabavištima, odnosno preteča današnjih dječjih vrtića u Hrvatskoj. Izložbu je pratio i poučan pedagoško-radionički program koji je osmislila viša muzejska pedagoginja **Ivana Dumbović Žužić**, pa su naši najmlađi posjetitelji mogli sudjelovati u novim radionicama *Geometrijska zabavica*, *Zabavica slagalica* i *Zabavica pletenja*. Izložba *Zagrebačka zabavišta* izazvala je veliku pozornost građana i medija.

Izložba *Zagrebačka zabavišta*

Dugi niz godina Hrvatski školski muzej tijekom veljače predstavlja novinarska ostvarenja i školske listove učenika osnovnih i srednjih škola iz Zagreba. **Izložba školskih listova osnovnih i srednjih škola Grada Zagreba – LIDRANO 2015.** mogla se razgledati od 2. do 5. veljače, a organizirana je u suradnji s Gradskim uredom za obrazovanje, kulturu i sport Grada Zagreba. Izloženi školski listovi ostaju u fundusu Muzeja kao dio Zbirke učeničkih i školskih listova.

Lidrano

Domijada

U Hrvatskom školskom muzeju već se tradicionalno izlažu radovi učenika učeničkih domova iz Zagreba i okolice. Edukativna izložba multimedijalnoga stvaralaštva učenika **ZAGREBAČKA DOMIJADA 2015.** u Muzeju se mogla razgledati od 13. do 17. travnja. Ocjenu i odabir najboljih izloženih radova u kategorijama slikarstva, crteža, instalacije, fotografije, keramike, modnoga dizajna, rukotvorina i videozapisa odredili su stručni i učenički žiri, a proglašenje najboljih radova u 2015. održano je na otvorenju izložbe.

Muzej svake godine 18. svibnja obilježava **Međunarodni dan muzeja**. Ove smo godine tom prigodom posjetiteljima priredili raznovrsne sadržaje koji su trajali od 21. travnja do 18. svibnja. U okviru 20. muzejsko-edukativne akcije i nagradne igre Sekcije za muzejsku pedagogiju i kulturnu akciju Hrvatskoga muzejskog društva u suradnji s Državnim zavodom za zaštitu prirode Republike Hrvatske u Hrvatskom školskom muzeju otvorena je izložba **Voliš prirodu?** Uz izložbu je održano predavanje **Vide Posavec Vukelić** iz Državnoga zavoda za zaštitu prirode Republike Hrvatske kao i radionice o invazivnim biljnim i životinjskim vrstama *Neobični kućni ljubimci*.

Svake godine u sklopu programa **Neka škola započne i završi u Hrvatskom školskom muzeju** predstavljaju se odgojno-obrazovne ustanove iz cijele Hrvatske. Ove smo godine imali čast surađivati s Družbom sestara milosrdnica, pa se u prostorima Školskoga muzeja u svibnju javnosti predstavio **Dječji vrtić Družbe sestara milosrdnica Zvezdica mira** iz Rijeke. Odgojitelji i djeca predstavili su svoje radove vlastitom izložbom **Vjerom osvijetljen prostor**, koja je svojim koloritom osvojila posjetitelje. Bilo je i plesa i glazbe, a najmlađi su se posjetitelji tijekom izložbe mogli okušati i u raznim zanimljivim radionicama. Izložbu potpisuju **s. Ana Plavac, s. Gordana Zečević,**

Izložba *PRO DEO ET PATRIA*

Izložba *Vjerom osvijetljen prostor*

Marija Petra Tiškovski, Davida Kragić, Tomislav Prpić, Maja Tadić, odgajatelji, s. Marija Gracijana Prodan, vanjski suradnik s. Veronika Popić i Dječji vrtić Zvezdica mira iz Rijeke.

Dječji vrtić *Zvezdica mira* predstavio nam se krajem školske godine, a početkom školske godine, u rujnu, Hrvatski školski muzej otvorio je svoja vrata izložbi ***PRO DEO ET PATRIA* Ženske opće gimnazije Družbe sestara milosrdnica s pravom javnosti iz Zagreba**. Ova gimnazija u 2015. slavi dvadeset godina modernoga postojanja, a vrhunac proslave bilo je otvorenje izložbe na kojem su bili mnogi uglednici, profesori te sadašnje i bivše učenice gimnazije. Izložbu je otvorila gospođa **Ljilja Vokić**, bivša ministrica prosvjete i sporta. Na izložbi je prikazana bogata povijest škole, brojne nagrade i priznanja te radovi učenica. Autori izložbe su **nastavnici i učenice** Ženske opće gimnazije.

Učilište za likovno obrazovanje, kreativnost i dizajn – Studio Tanay dugi niz godina izlaže u Hrvatskom školskom muzeju radove svojih polaznika. Od 2. do 8. lipnja izložbom ***Razgovor s crtežom, bojom i oblikom*** predstavili su radove najmlađih polaznika, a radove odraslih polaznika predstavili su na izložbi ***Razgovor s crtežom i bojom***, koja je trajala od 9. do 16. lipnja. Na otvorenju izložbe bili su polaznici Učilišta, likovni pedagozi, kulturna i pedagoška javnost. O aktivnostima Učilišta prilikom otvorenja govorila je profesorica **Ljiljana Zaninović Tanay**, a o samoj izložbi **Emil Robert Tanay**, redoviti profesor Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu.

Ljeto 2015. u Hrvatskom školskom muzeju obilježila je izložba ***Titanic – Carpathia* Pomorskoga i povijesnoga muzeja Hrvatskoga primorja Rijeka**. Izložba je bila otvorena od kraja lipnja pa sve do 5. rujna, a vidjelo ju je preko 500 posjetitelja. Izazvala je i veliku pozornost medija. Autori izložbe su **Nikša Mendeš** iz Pomorskoga i povijesnoga muzeja Hrvatskoga primorja Rijeka te titanikolog **Slobodan Novković**. Izložba govori i o

Izložba *Titanic Carpathia*

nepoznatim detaljima vezanim uz kalvariju *Titanica*, o putnicima iz Hrvatske koji su bili na brodu te o ulozi hrvatskih pomoraca s broda *Carpathia*, koji je *Titanicu* prvi došao u pomoć. Istražujući povezanost *Titanica* i *Carpathije*, autori izložbe došli su i do nevjerojatnoga otkrića spasilačkoga prsluka s *Titanica* koji se danas čuva u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskoga primorja u Rijeci i jedini je od pet sačuvanih prsluka koji se nalazi u Europi.

105 godina Šibenske gimnazije

Višnjica... Izložbu su posjetili i mnogi Šibenčani sa zagrebačkom adresom.

Pokretne izložbe Hrvatskoga školskog muzeja tijekom godine gostuju po cijeloj Hrvatskoj, a u 2015. na gostovanju su bile izložbe *Kao Hlapić i Gita – Siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća*, koja je gostovala do kraja siječnja na Odjelu za nastavničke studije u Gospiću, Sveučilište u Zadru, i *Učiteljice i učitelji u Hrvatskoj 1849. – 2009.*, koja je 2015. godinu dočekala na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Odsjek u Petrinji. Pokretna izložba *Učiteljice i učitelji u Hrvatskoj 1849. – 2009.* gostovala je i na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu te na njegovu odsjeku u Čakovcu. Na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Osijek, dislocirani studij u Slavonskom Brodu, u travnju je gostovala izložba *Kao Hlapić i Gita – Siročad u Hrvatskoj potkraj 19. i početkom 20. stoljeća*, a na kraju godine ova je izložba predstavljena i u Gradskom muzeju Požega u Požegi. Pokretna izložba *Kolorirane litografije – Ilustrativna nastavna pomagala u zbirkama Hrvatskoga školskog muzeja* gostovala

Pokretna izložba *Kolorirane litografije*

Krajem listopada u Hrvatskom školskom muzeju otvorena je izložba *Gimnazijski vremeplov*, koja je predstavila povijesni prikaz gimnazije u Šibeniku tijekom 105 godina, njezine naraštaje i bogatu djelatnost. Izložba je nastala suradnjom Hrvatskoga školskog muzeja, *Gimnazije Antuna Vrančića iz Šibenika* i *Državnoga arhiva grada Šibenika*. U ovoj su školi stasali neki novi srednjoškolci poput Dražena Petrovića, Vinka Brešana, Perice Bukića, Gorana

je na Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti Osijek, dislocirani studij u Slavonskom Brodu, i u Pomorskom i povijesnom muzeju Hrvatskoga primorja u Rijeci. U listopadu je u Vinkovcima predstavljena izložba *Strukovno školstvo* u Srednjoj strukovnoj školi Vinkovci, a istoga je mjeseca u prostorima Školskoga muzeja postavljena pokretna izložba *Zagrebačka zabavišta* povodom predavanja i radionice za Hrvatski pedagoško-književni zbor, ogranak Bjelovar.

2. Pedagoška djelatnost

2.1. Međunarodni natječaji i izložbe

Dugogodišnje sudjelovanje Hrvatskoga školskog muzeja na Međunarodnoj izložbi dječjega likovnog stvaralaštva **Narita** te Međunarodnom literarnom natječaju za mlade **GOI** u organizaciji Mirovne zaklade GOI iz Tokija u veljači je rezultiralo svečanom dodjelom diploma učenicima čiji su radovi nagrađeni, a diplome je podijelio veleposlanik Japana u Republici Hrvatskoj **Njegova Ekselencija** gospodin **Keiji Ide**.

2.2. Događanja

Nakon otvorenja izložbe *Zagrebačka zabavišta*, prvo značajno događanje u 2015. bila je **Noć muzeja 2015.**

U Noći muzeja, čija je ovogodišnja tema bio hrvatski izumitelj Nikola Tesla, Hrvatski školski muzej sudjelovao je sa zanimljivim programom, a prije svega spomenut ćemo **izložbu *Pismo Tesli***, kojom je predstavljena zastupljenost Nikole Tesle i njegovih izuma u udžbenicima fizike za osnovne i srednje škole te škola za obrazovanje odraslih koji se čuvaju u Zbirci udžbenika i pribora Hrvatskoga školskog muzeja, od početka njegova istraživačkoga rada do danas. Autorica izložbe bila je **Marijana Ivanković**. Uz našu izložbu *Zagrebačka zabavišta* koja se mogla razgledati, priređene su i tematske radionice koje je osmislila i vodila viša muzejska pedagoginja Ivana Dumbović Žužić. Radionica ***Geometrijska zabavica*** bila je namijenjena najmlađim posjetiteljima, a izrađivala su se geometrijska tijela pomoću štapića i kuglica. Druga radionica, ***Zabavica slagalica***, učila je djecu kako se tri dara – kugla, kocka i valjak – mogu iskoristiti za izradu oblika i građevina kroz zabavnu igru. Tijekom *Noći muzeja* predstavili smo i ***Vrtić 23. stoljeća*** u suradnji s **IDA DIDACTOM**. Te nas je noći posjetilo preko 3100 posjetitelja.

Povodom obilježavanja projekta ***Zajedništvom do tolerancije***, krajem

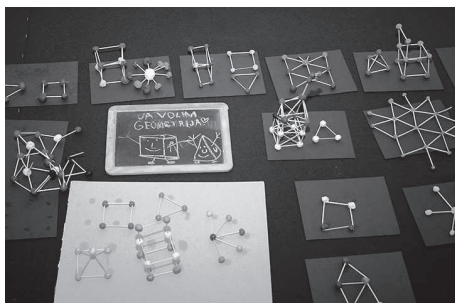
Dodjela nagrada *Narita*

Noć muzeja - *Zagrebačka zabavišta*

Noć muzeja - *Vrtić 23. stoljeća*

Radionica Geometrijska zabavica

Radionica Quilling

Radionica Zajedništvom do tolerancije

Noć knjige - Nives Opačić

Europska noć muzeja

ožujka i početkom travnja Školski muzej gostovao je u Slavonskom Brodu, gdje je u organizaciji s **Fakultetom za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku**, **dislocirani studij u Slavonskom Brodu**, **brodskim harmonikaškim orkestrom Bela. pl. Panthy** i **Udruženjem Roma Ludari rumunjskog porijekla Slavonski Brod** organizirao svoje radionice za učenike 3. i 4. razreda osnovnih škola iz Slavenskoga Broda. Sredinom travnja Muzej je organizirao radionice krasopisa i *quillinga* u **Muzeju Brodskoga Posavlja**, Slavonski Brod u sklopu programa “**U svijetu bajki Ivane Brlić-Mažuranić**”.

U **Noći knjige**, 23. travnja, predstavljen je novi program Hrvatskoga školskog muzeja ***Kako smo (pre)živjeli školu***, a prva gošća novoga programa bila je profesorica **Nives Opačić**, koja je svoj školski život opisala u knjizi ***Moja draga škola***.

Europsku noć muzeja u svibnju obilježili smo radionicama ilustracija **99 godina Priča iz davnine** u suradnji sa Studijem Tanay. Sudionici su ilustrirali prizore iz ***Šume Striborove*** na čitanje djelatnika Hrvatskoga školskog muzeja te smo se svi zajedno prisjetili zašto su nam ***Priče iz davnine*** i nakon 99 godina još uvijek zanimljive.

Svake godine najmlađe posjetitelje upoznajemo s raznim zanimljivim javnim osobama u sklopu programa *Što sam želio biti kad odrastem?* Ove nam je godine gost bio poznati pjevač **Jacques Houdek**, koji se krajem svibnja predstavio učenicima **OŠ Josipa Jurja Strossmayera**.

Što sam želio biti kad odrastem?

Jesen smo dočekali prigodnim programom *Bijela noć*, koja je održana u sklopu **Rendez-vous Festivala Francuske u Hrvatskoj**. Posjetitelji su mogli uživati u klupama radeći zlatovez, voženje križićem ili strip na radionicama nastalim u suradnji sa Ženskom općom gimnazijom Družbe sestara milosrdnica te Studijem Tanay. Prikazivao se i film *Noć u Školskom muzeju* **foto video grupe OŠ Josipa Jurja Strossmayera**. Veliko zanimanje pobudila je izložba **Udruge Titanic 100** koja je bila upriličena samo za ovu noć, kao i predavanja gospodina **Alije Pozderca**, predsjednika Udruge *Titanic 100* te gospodina **Slobodana Novkovića**, titanikologa koji se preko 35 godina bavi fenomenom *Titanica*.

Bijela noć – radionice

Predstavljanje autobiografije M. Stojanovića

Tijekom listopada organizirali smo s našim dugogodišnjim partnerima razna događanja. Početkom mjeseca održana je promocija knjige **Mijat Stojanović: Sgode i nesgode moga života** u suradnji s **Hrvatskim institutom za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje**. Održan je i međunarodni stručni skup **Sretna djeca**, koji organizira Studio Tanay. Kraj listopada bio je rezerviran za projekt **Mislim obrazovanje! Udruga Pragma**, koja dodjeljuje godišnje nagrade za novinarske radove koji promiču vrijednost obrazovanja.

Studen i prosinac obilježili su stručni skupovi koji su počeli s doktorandskom radionicom na temu *Istraživanje povijesti školstva u Hrvatskoj: građa i metodologija* kao dio znanstveno-istraživačkoga rada na **Hrvatskom institutu za povijest**, a predavanja su održali ravnateljica Hrvatskoga školskog muzeja **Branka Manin** te kolegice

Županijsko stručno vijeće nastavnika
povijesti - radionica

dr. sc. Štefka Batinić i Sonja Gaćina Škalamera kao i **dr. sc. Dinko Župan** iz **Hrvatskoga instituta za povijest, Podružnica Slavonski Brod**. Predavanja i radionica održani su 21. studenoga za ravnatelje i djelatnike predškolskih institucija iz Bjelovara u suradnji s **Hrvatskim pedagoško-književnim zborom, ogranak Bjelovar**.

Županijska stručna vijeća nastavnika povijesti srednjih strukovnih škola, gimnazija i osnovnih škola Grada Zagreba održala su skupove u

Hrvatskom školskom muzeju uz predavanje **Školstvo i prosvjeta u Hrvatskoj za bano-
vanja Ivana Mažuranića (1873. – 1880.)** i oglednu radionicu krasopisa na temu Ivana Mažuranića, koje su održale kolegice dr. sc. Štefka Batinić i Ivana Dumbović Žužić.

Muzej je u suradnji s **Veleposlanstvom Japana** krajem godine ugostio gospodina **Hidetu Kitazawu**, koji je održao iznimno zanimljivo i značajno popraćeno predavanje i demonstraciju izrade tradicionalnih japanskih maski *noh*.

Godinu smo završili prigodnim radionicama **Veselimo se Božiću**, gdje smo u suradnji s kolegama **Željkom Čavčićem** i **Karolinom Lukač** iz Muzeja Brodskoga Posavlja iz Slavanskoga Broda organizirali izradu anđela od komušine ili šuške, dekorativnih ruža i božićnih jaslca.

Marijana Bračić